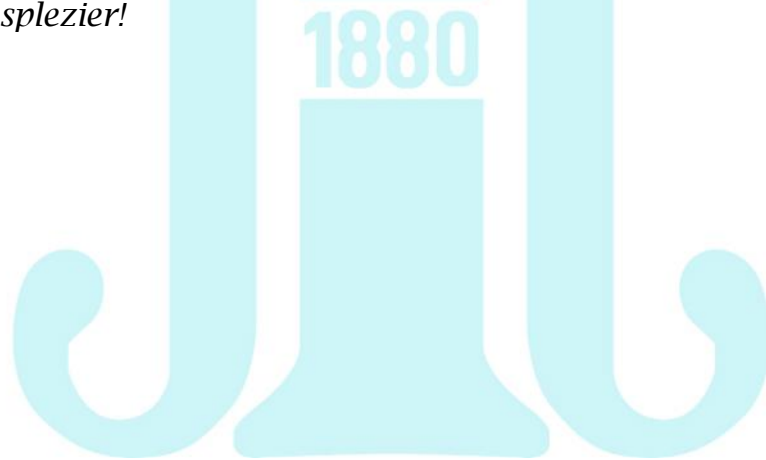

Even uw aandacht...

*Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.
Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het
mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.
Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige
toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van
boekjes voor opvoering beslist.*

Veel leesplezier!

'T SPOOK VAN 'T GRAVENKASTEEL

komische thriller in drie bedrijven
en vijf taferelen

door

1880

Romain Deconinck

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2008
Nr.2992

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *'T SPOOK VAN 'T GRAVENKASTEEL* op te voeren moet de naam van auteur *ROMAIN DECONINCK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

Wettelijk depot D/2008/220/34
ISBN 978-90-385-10323

© 2008 Toneelfonds J. Janssens/Romain Deconinck
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

(3 dames – 7à8 heren)

BERTRAND, agent

ROBERT, agent

FIENE

CLEMENCE

MARCEL, 1° bewaker van 't Gravensteel

ALICE, zijn vrouw

UTAAF

PASCAL, 2° bewaker

BALTHAZAR

COMMISSARIS

ROLAND (eventuele dubbelrol met Pascal)

DECOR

EERSTE BEDRIJF :

Eerste tafereel: het politiebureau. In het midden het bureau van de commissaris, waarachter zijn stoel. Op het bureau papieren, telefoon, enz. Rechts van het bureau een bank.

Tweede tafereel: de ingang van het Gravensteen. De geopende poort voor van 't Gravensteen. Rechts van de poort staat een vuilnisemmer.

Derde tafereel: een buitenplaats in 't Gravensteen

TWEEDE BEDRIJF :

Een grote killige zaal in het Gravensteen. In de fond, in de muur, zijn twee alkooven, links en rechts. In de alkoof links staan een mannequin met een harnas. In de alkoof rechts hetzelfde, maar het harnas is niet zichtbaar daar een gordijn de alkoof afsluit. In het midden, bijna tegen de fond, staat een groot graf of sarcofaag. Het geheel is met een mysterieus licht overgoten.

DERDE BEDRIJF :

Een andere zaal in het Gravensteen, versierd met alle soorten bijen en in het midden een guillotine waarvan de valbijl omhoog hangt.

E E R S T E B E D R I J F

Eerste tafereel : In 't politiebureau

1e toneel : Commissaris

COMMISSARIS : *(Een onbenullig ventje, maar met een opvliegend karakter zit, bij het opgaan van het doek, achter z'n bureau te telefoneren. Achter zijn oor zit een potlood. Hij spreekt overdreven vriendelijk in de telefoon.)* Ja lieveke... *(luistert)* ... Ja lieveke... *(luistert)* Ja lieveke... *(Dekt met de hand de hoorn af en zegt wanhopig met de ogen ten hemel)* Mijn vrouwe is toch een zaage, mijn vrouwe is toch een zaage! *(luistert, dan weer vriendelijk)* Ja lieveke... *(legt met een verveeld gebaar de hoorn op het bureau, neemt potlood van achter zijn oor en schrijft terwijl hij zegt)* Agenten Façon en Vereecke, morgennacht van planton! *(Neemt de hoorn weer op en zegt vriendelijk)* Ja lieveke... *(dan haastig, terwijl hij zijn potlood terug achter zijn oor steekt.)* Neen lieveke, 'k heb u niet goed verstaan. Wat moe'k meebrengen als ik naar huis kome?... Nen halve liter melk en 150 gr. kaas! Jamaar, DAT ha'k verstaan! Dat moe'k zelfs niet verstaan, 't is toch altijd 't zelfde dat w'eete... *(luister)* Zeker lieveke! 'k Vraage mij juist af waarom da'k 150 gram kaas moet meebrengen. Dat is 50 gr. te vele! We zijn wij dat niet geweune van zoveel kaas 't eete! *(luistert)* Ah, w'hèn invités die komen eete van den avond. Wie dade? *(luistert)* Nonkel Oscar, tante Lena en hulder vier kinders... Zou'n we mee die 150 gr. toekomen?... *(luistert)* We gaan nog over hèn? *(luistert)* Ge gaat van den overschot kaaskrocketten maken veur morgennoene! Dat is een heel goed gedacht lieveke. Ge kunt misschien van den overschot van diene halve liter melk taatjespap¹ maken veur nen dag of drijè! *(Men hoort de sirene van een politiewagen)* Excuseert mij lieveke, maar de politiewagen, de 906, komt juist toe!... *(luistert)* Ge meugt gerust zijn lieveke, ter mag gebeuren wat dat er wilt, maar van den avond zal ik thuis zijn! *(met zuur gezicht)* Veur niets ter wereld

zou ‘k nonkel Oscar, tante Lena en hulder vier kinders willen mankeren...
(luistert, dan vriendelijk ongeduldig) ‘k Zal het niet vergeten, lieveke: nen halve liter melk en 150 gr. kaas... Ja, tot strakskes lieveke! *(Hangt op en met een wanhopige zucht)* Moesten al de commissarissen van de stad mee een vrouwe opgescheept zitten gelijk de mijne, de P.T.T. zou een speciale lijne meugen bijleggen. Alle vijf voeten hangt z’aan diene telefoon. *(Is ondertussen beginnen zoeken op zijn bureau)* Ahsa! Waar hè’k nu mijne crayon gedaan? *(zoekt verder)*

2e toneel : Commissaris, Bertrand en Robert.

ROBERT : *(gevolgd van Bertrand op van voorplan links. In houding en samen groetend)* Chef!

COMMISSARIS : *(steeds zoekend, onvriendelijk)* Wat moede hèn alle tweeë?!

BERTRAND : Wat dat we moeten hèn?... Awel, geef mij een druppelke, chef!²

ROBERT : En geef mij ook eentje, ‘k kan tons ne keer tikken³, chef!

COMMISSARIS : *(bezieet hen nijdig)* Als ’t zo voort gaat, gade’r binnen een beetje alle tweeë een sigare bijkrijgen! *(zoekt verder)*

BERTRAND : ‘k Zou dat niet doen chef! ’t Stinkt hier al genoeg in uwe bureau!

ROBERT : *(tot commissaris)* Zoekte achter iets, chef?

COMMISSARIS : *(nijdig)* Ja ik! Mijn vrouwe telefoneert mij daar en ‘k ben mijne crayon kwijt!

ROBERT : *(die het niet begrepen heeft, tot Bertrand)* Wat heeft hij, Bertrand?

BERTRAND : Hij telefoneert achter zijne crayon en hij is zijn vrouwe kwijt!

COMMISSARIS : *(staakt het zoeken)* Enfin, ’t Gents politiekorps zal in de onkost moeten komen van nen nieuwe crayon. *(dan nijdig tot de twee agenten)* Veur de tweede keer: wat komde hier doen?!

BERTRAND : Ei chef, g’hebt toch de politieauto, de 906, naar hier doen komen?

---

¹ Pap op basis van karnemelk, aardappelen en boter

² Een borreltje

³ klinken, toosten

COMMISSARIS : *(staat recht)* Ach ja, 't is ook nog waar. *(komt voor bureau, rechts naar voren)* Ge moet direct de politiewagen nemen en onmiddellijk naar de Groenselmarkt rijden!

ROBERT : Wat moe'n we daar gaan doen, chef?

BERTRAND : Naar 't Galgenhuizeke! *(beweging van drinken)*

COMMISSARIS : *(streng)* Agent Bertrand, ne politie drinkt niet als 't hij van dienst is! *(Bertrand staat na te denken. De commissaris beziet Bertrand, na enkele ogenblikken)* Op wat stade te peizen⁴, agent Bertrand?

BERTRAND : Op de dieë die niet drinken binst⁵ hulderen dienst, chef.

COMMISSARIS : *(kwaad)* Is dat zo moeilijk veur niet te drinken?!

BERTRAND : Neen't, maar 't is niet gemakkelijk veur ze te vinden!

COMMISSARIS : *(wrevelig)* Enfin, we zijn hier bezig mee onze schunen tijd te verbezigen! *(gebiedend)* Ge gaat dus onmiddellijk mee de groensdelwagen naar de Politiemarkt rijden.

ROBERT : Wat moe'n we doen chef?

COMMISSARIS : *(hervat zich)* Euh, mee de politiewagen naar de Groenselmarkt rijden.

ROBERT : Is't er daar een botsinge gebeurd, chef?

COMMISSARIS : Neen 't, maar ge gaat daar in diene kaaswinkel om nen halve liter melk en 150 gr. kaas gaan veur mijn vrouwe! 'k Heb famielde die blijft eten van den avond.

BERTRAND : *(verwonderd)* En hedde daarveure de 906 doen komen, chef? De 906 is toch maar veur botsingen?

COMMISSARIS : *(kwaad)* En tons?!⁶ 't Is de botsinge alleene niet die als ongeluk aanzien wordt, zul! *(De telefoon belt. Kwaad terwijl hij terug achter zijn bureau gaat zitten.)* Verdonderd! Verdonderd! 't Zal weere mijn vrouwe zijn die telefoneert! Dat is geen ongeluk ne meer, dat wordt een catastrofe!! *(Robert en Bertrand ondertussen over naar rechts, en gaan op de bank rechts zitten. De commissaris haakt af en zegt overdreven vriendelijk in de telefoon)* Wat schilt er lieveke? *(springt plots recht, in houding, verschrikt in telefoon)*

⁴ waaraan staat ge te denken

⁵ tijdens

⁶ en dan, en wat dan nog

Dag menheer den oppercommissaris! *(luistert)* ... Neen menheer de oppercommissaris, dat “lieveke” was tegen u niet. Zo intiem zijn we nog niet! *(luistert)* ... Neen, dat was tegen mijn eigen da’k lieveke gezegd heb. *(luistert)* ... Ja, als ik in ruzie niet ligge mee mijn eige ben ik altijd zo vriendelijk! *(Robert en Bertrand zitten natuurlijk te lachen. De commissaris kwaad tot beide agenten)* Lacht niet! *(dan plots verschrikt in de telefoon)* Neen menheer de oppercommissaris, dat is ook tegen u niet! Integendeel! ‘k Heb veel liever dade lacht! *(romantisch)* Tons zijde ’t zonneke van ’t Gents politiekorps! *(luistert)*

BERTRAND : *(tot Robert)* ‘t Is daarmee dat het heel de zomer geregend heeft!

COMMISSARIS : *(in telefoon)* Een ogenblikke, menheer de oppercommissaris, ‘k ga daar subiet ne keer nota van nemen! *(Neemt een blad papier dat hij voor zich legt, zoekt dan zenuwachtig op zijn bureau)* Mijne crayon!... Waar is mijne crayon naartoe? *(zenuwachtig in de telefoon)* Een minuutje menheer den oppercrayon, ‘k ben mijne commissaris kwijt! *(dan kwaad tot de twee agenten)* Helpt mij zoeken, stommeriken!!

BERTRAND & ROBERT : *(rechtspringend)* Zeker chef! *(Bertrand links van bureau en Robert rechts van bureau beginnen te zoeken met overdreven ijver, tussen de papieren.)*

COMMISSARIS : *(in telefoon)* ’t Zal subiet gaan gedaan zijn, menheer de oppercommissaris! ‘k Heb er twee agenten van dienst op gezet! *(nijdig tot de agenten)* Awel? Hedde hem?!!

BERTRAND : *(zoekend)* Wat zou’k chef! Als ik hem vinde heeft hij een conterventie⁷ aan zijn been!

COMMISSARIS : *(in telefoon)* w’Hèn al zijn been menheer de oppercommissaris! *(luistert)* ... Wat moe’k doen? *(luistert)* ... Achter mijn ore ne keer kijken! Een klein ogenblikke, ‘k ben subiet weere! *(Voelt achter zijn oor, neemt het potlood, beziet het even en zegt dan in de telefoon.)* Inderdaad, ter zat daar ook ne crayon! *(tot de twee agenten)* ’t Is goed, ‘k heb hem al, stommeriken! Menheer de oppercommissaris heeft hem achter mijn ore zien zitten! *(Robert en Bertrand gaan verbaasd op de bank zitten. Commissaris in de telefoon)*

---

⁷ een boete

We moeten dus ne persoon opzoeken! Dikteert maar menheer de oppercommissaris, 'k zal de inlichtingen opschrijven! *(luistert en zegt terwijl hij schrijft)* Een geslacht vrouwenlijk... *(luistert, dan zich hervattend)* Ah neen! *(terwijl hij schrijft)* Ne persoon. Geslacht: vrouwelijk. *(luistert en schrijft)* Zwart van haar... Rond gezicht... In ongekend kostuum! *(luistert en spreekt)* Is dat alles?... *(luistert)* Zeker menheer de oppercommissaris, 'k zal het ne keer veurelezen! *(neemt zijn papier en leest)* Ne persoon geslacht... Vrouwen lijk: zwart... Van haar rond... Gezicht in ongekend kostuum. *(luistert)* ... Inderdaad er schijnt hier iets niet juist te zijn! *(bezieet papier, dan)* Pardon menheer de oppercommissaris, 'k heb mijn komma's slecht gezet! 't Moet zijn: "Ne persoon. Geslacht: vrouwelijk. Zwarte van haar. Rond gezicht. In ongekend kostuum! *(luistert)* ... Zeker... *(luistert)* ... Zeker! 'k Zal het signalement aan al mijn agenten overmaken!... Tot genoeg menheer de oppercommissaris! *(hangt op, terwijl hij gaat zitten, tot de twee agenten)* Ter is een vrouwe uit een gesticht veur zwakzinnigen ontsnapt!

BERTRAND : *(die het niet verstaan heeft)* Waar hedde zeere chef?

COMMISSARIS : *(nijdig)* 'k Heb 'k ik geen zeere! Als ge dat beter verstaat: ter is een zotte uit 't zothuis gevlucht! De politie moet ze zoeken! z'Is nieveranst te vinden!

ROBERT : *(staat recht)* Zit ze sewijle ook achter uw ore niet, chef?

COMMISSARIS : *(streng)* Agent Robert, 't is de moment niet van zotte praat te vertellen, zul! *(staat recht, tussen bureau rechts en agenten)* Gelukkig is ze maar simpel, z'is niet kwaad-zot.

BERTRAND : z'Is normaal zot gelijk gij en nen ander! *(Springt recht, terwijl hij zich hervat)* 'k Wille zegge: z'is simpel gelijk iedereen... Alee, z'is simpel gelijk iedereen die simpel is! *(tot Robert)* Zoude mij willen geloven dat dat nog zo simpel niet is.

COMMISSARIS : *(komt voor bureau)* Over een ure heeft ze gezien geweest op de Vrijdagmarkt, z'heeft aangesproken geweest deur agent Van Spruitegem!

ROBERT : *(tot Bertrand)* Agent Van Spruitegem? Wie is dat Bertrand?

BERTRAND : Zotte Frans.

COMMISSARIS : Ongelukkiglijk heeft hij heur laten ontsnappen.

BERTRAND : Dat is verstaanbaar! Zotte Frans is zelve gevlucht! (*beweging van zot zijn. de telefoon belt*)

COMMISSARIS : (*kwaad*) Verdonderd! Verdonderd! Kunnen ze mij geen vijf minuten gerust laten mee diene telefoon! (*gebiedend*) Agent Bertrand, luistert gij en als 't weere den oppercommissaris is zegt hem da'k weg ben! (*over naar links*)

BERTRAND : (*komt achter het bureau*) Weete wat chef? 'k Zal zeggen dat w'u naar 't zothuis gedaan hèn!

COMMISSARIS : (*kwaad*) Wade?!

BERTRAND : (*verbeterend*) Veur achter die zotte te zoeken!

COMMISSARIS : Ah ja! En als 't mijn vrouwe is, zegt heur dan ze mij daar binnen g'houden hèn!

BERTRAND : (*meer voor zich, terwijl hij de telefoon opneemt*) Ze zal alleens niet verschieten. (*in telefoon*) Hallo, hier de zotte politie... (*hervat zich*) De politie van de zotten, wil 'k zegge... Ja madam... Neen madam... Waar dat madam?... En waar is 't hij naartoe madam?... Een minuutje madam! (*tot commissaris*) 't Is een madam, chef.

COMMISSARIS : Tiens? En tons?

BERTRAND : Ze zegt dat er een diefstal in de Lange Munte gepleegd is en dat de dief mee de buit in 't Gravenkasteel gevlucht is.

COMMISSARIS : (*nadenkend*) Een diefstal?... Tiens, tiens... (*gebiedend tot Bertrand*) Vraagt heure paspoort!

BERTRAND : Zeker chef! (*in telefoon*) Madam, geeft mij ne keer uwe... (*denkt er plots aan, tot commissaris*) Zeg chef, zou'k ze niet beter van den eerste keer naar huis doen, binst da'k bezig ben!

COMMISSARIS : (*zich hervattend*) 'k Bedoele natuurlijk dade heure name moet vragen.

BERTRAND : Sésa. Jamaar, ne goede verstaander heeft maar een half woord vandoen, zul chef! (*in telefoon*) Luistert ne keer madam... (*luistert, dan tot commissaris*) Ze zegt eerst dat ze daar nemeer is en tons slaat ze den telefoon toe! (*hangt op en komt naar voren links*)

COMMISSARIS : (*komt nadenkend voor bureau*) Tiens, tiens, tiens, dat is curieus.

BERTRAND : Ja, en ze zou eerst den telefoon toeslaan en tons zeggen dat ze daar ne meer is, 't zou nog curieuzer zijn!

COMMISSARIS : *(steeds nadenkend)* Een diefstal in de Lange Munte?... Dat is niet meugelijk!

ROBERT : Waarvan niet chef?

COMMISSARIS : *(als boven, tot Bertrand)* z'Heeft niet gezegd wat diefstal dat het was.

BERTRAND : Neen's chef.

COMMISSARIS : *(nadenkend over naar rechts, voorbij Robert)* Er zijn twee soorten diefstallen meugelijk. Ofwel is 't er op straat een portefeuille of een sacoché gestolen van iemand op klaarlichte dag ofwel is 't er ingebroken in ene van de winkels in de Lange Munte! *(verder nadenkend achter bureau)* Eerst en vooral gaat er hem geen ene dief prijkelen van op klaarlichte dag iets te stelen: mee al dat volk in de Lange Munte zou 't hij niet verre lopen! En ten tweede: in de veronderstelling dat hij toch zou kunnen deurelopen hèn, waarom zou 't hij mee de buit in 't Gravenkasteel gevlucht zijn? Dat is te zot! *(nadenkend naar voren links, naast Bertrand)*

ROBERT : *(ondertussen tot Bertrand)* Wat zegt hij Bertrand?

BERTRAND : Dat hij zot is.

COMMISSARIS : Daarbij heeft die madam aan de telefoon gezegd dat ze daar nemeer was en tons heeft ze nog maar de telefoon toegeslegen! Dat is ook te zot.

ROBERT : 'k Versta het niet, zul Bertrand.

BERTRAND : Vaneige, ge zijt nog niet zot genoeg!

COMMISSARIS : *(een besluit nemend)* Dus: aangezien dat het almaal te zot is, is 't die zotte die ons getelefoneerd heeft!

BERTRAND : Waarvan zou ze naar de politie getelefoneerd hèn, chef?

COMMISSARIS : Veur mee ons de zot 't houde!

ROBERT : Nu hèn'k het verstaan!

BERTRAND : Tons zijde algelijk zot genoeg!

COMMISSARIS : In heure simpele geest heeft ze ons gezegd waar dat ze naartoe gevlucht is: naar 't Gravenkasteel!

ROBERT : *(niet op zijn gemak)* Ze zal daar op heur plaatse zitten, want 't schijnt dat het daar spookt in 't Gravenkasteel!

BERTRAND : *(zonder nadenken)* 't Spookt in 't Graven... *(denkt er plots aan, verbaasd)* 't Spookt in 't Gravenkasteel? Sedert wanneer?

ROBERT : Dat is al lange, zul! *(bang)* z'Hèn daar ne keer ene in de muur gemetseld en sedertdien loopt hij daar nog altijd rond.

BERTRAND : *(opschietend)* Hoe kan 't hij rondlopen als z'hem ingemetseld hèn, stommerik?

ROBERT : *(bang)* 't Is zijn spook die daar rondfloreert, Bertrand.

BERTRAND : Dat is iets anders! *(denkt er aan, niets op zijn gemak)* Zijn spook?! *(groen)* Alee toe, wie zou er hem daar ingemetseld hèn? Ge kunt tegenwoordig aan gene ene metser geraken!

ROBERT : *(als boven)* 't Is over 400 jaar gebeurd, Bertrand.

BERTRAND : Over 400 jaar? Tiens, 'k heb 'k ik daar niets van in de gazette gelezen!

COMMISSARIS : *(kwaad)* Is 't als't gedaan mee al diene zever? Spoken dat bestaat niet! *(gebiedend)* Agenten Robert en Bertrand, ge gaat onmiddellijk naar 't Gravenkasteel gaan! *(Robert en Bertrand bezien elkaar bang)* Ge gaat, op bevel van politie, aan de bewaker order geven het Gravenkasteel te sluiten zodanig dat er niemand ne meer buiten kan!

ROBERT : *(bang)* En tons meugen we zeker naar huis gaan, hein chef?

COMMISSARIS : *(kwaad)* Bij nee'g! Ge gaat heel het Gravenkasteel afzoeken tot wanneer dade die zotte gevonden hebt en ge houdt heur aan!

BERTRAND : En als w'heur niet gevonden hèn chef?

COMMISSARIS : *(als boven)* Zelfs als g'heur niet vindt, houde heur algelijk aan!⁸

ROBERT : *(licht bevend)* ... enne... als we dat spook tegenkomen, chef?

COMMISSARIS : Zegt hem dat hij mijn voeten kan kussen!

BERTRAND : *(niets op zijn gemak)* Moet hij daarveure bij u komen of gade gij bij hem komen, chef?

COMMISSARIS : *(kwaad)* Veur den tweede keer: is 't gedaan mee diene zever?! Vooruit, naar 't Gravenkasteel! *(gaat achter bureau zitten)*

ROBERT & BERTRAND : *(beteuterd groetend)* Zeker chef!

---

⁸ toch, hoe dan ook

(Doek dicht Robert en Bertrand beide af links.)

Tweede tafereel : Aan de ingang van ‘t Gravensteen.

1^e toneel : Utaaf, Fiene, Marcel.

(Utaaf op van voorplan links. Het is een Quasimodotype uit “Notre Dame de Paris” van Victor Hugo, maar dan veel minder weerzienwekkend en sympathieker. Hij draagt een zwart lapje voor een oog, heeft een vuile, vette hoed op en draagt op de rug een ransel waar hij de gevonden voorwerpen uit de vuilnisemmers insteekt. Hij gaat naar de vuilnisemmer rechts aan de poort en begint er in te zoeken Leidmotief van Fiene.. Fiene op van voorplan rechts. Men hoeft haar niet lang te zien om te weten dat zij hoogstwaarschijnlijk de gekke vrouw is waarvan in vorig tafereel sprake. Zij gaat over, voorbij Utaaf naar de poort van het Gravensteen, ziet even in de ingang en komt dan bij Utaaf, links van hem. Tikt deze op de schouder.)

FIENE : Baaske!

UTAAF : *(bekijkt haar verwonderd en dan)* Madamke.

FIENE : *(op de poort wijzend)* Wat is dat veur iets?

UTAAF : Wade?

FIENE : Die poorte?

UTAAF : Dat is de poorte van 't Gravenkasteel.

FIENE : Staat dat daar al lange?

UTAAF : *(die natuurlijk gezien heeft met wie hij te doen heeft)* Dat geloof ik. Keizer Karel heeft er nog zijn 1e commune in gedaan.

FIENE : Keizer Karel? Is dat den diene niet die op zijn oren getorten heeft? *(beweging van zot zijn)*

UTAAF : Dat kan ik u niet zeggen. Zo goed hè'k zijn oren niet gekend. *(geheimzinnig)* Hij is al meer of 400 jaar dood!

FIENE : (*verwonderd*) Alee! En wanneer wordt hij begraven?

UTAAF : (*steeds geheimzinnig*) Morgenochtend, als de vuilkerre passeert.

FIENE : 't Zal een schune kuissinge zijn!... De Keizer Karel die 'k ik wil zegge ligt in 't moederhuis.

UTAAF : Ah! Hij gaat vader worden.

FIENE : Neen neen, hij leert veur trambediende! (*Ze lacht haar gekkenlach, kijkt even rond en dan terug op poort wijzend*) Weunt er daar iemand?

UTAAF : Neen 't! 't Staat al nen helen tijd 't huren.

FIENE : Zou'n z'er veele veure vragen? 'k Ben juist aan 't zoeken achter een kamerke.

UTAAF : 'k Gelove dat er op 't eerste verdiep nog een kamer vrij is! Maar ter is gene assenseur, zul.

FIENE : Dat geeft niet, 'k ben toch niet zot van frieten.

UTAAF : En ter is geen lopend water ook.

FIENE : Zoveel te beter, dat over en 't weere geloop, is ook zo geestig niet!... Bij wie moe'k daarveure zijn veur die kamer 't huren?

UTAAF : Bij menheer Marcel! (*ziet naar poort*) Ei kijk, hij is daar juist. Ge kunt het hem van den eerste keer⁹ zelve vragen!

MARCEL : (*Op uit poort fond, naar voren. Stand van links naar rechts: Marcel, Fiene en Utaaf. Marcel is gekleed als bewaker van 't Gravensteen. Groetend tot Utaaf.*) Dag Utaaf!

UTAAF : Menheer Marcel, ge komt juist van passe! Staat die kamer op 't eerste nog vrij?

MARCEL : (*die natuurlijk van niets weet, verwonderd*) Wat kamer?

UTAAF : (*met inwendig plezier*) Waar dat Keizer Karel zijn 1^e commune nog in gedaan heeft! Madam zou ze willen huren.

MARCEL : (*als boven*) Huren?

FIENE : Hoeveel vraagde'r veure?

MARCEL : Veur 't Gravenkasteel te bezichtigen kost dat 5 frank madamke.

FIENE : In de maand?

MARCEL : Neen, per dag!

---

⁹ ineens

FIENE : 5 frank per dag? Ei ge zijt gij nog een beetje van nen bedrieger! Veur 5 frank kan ik ten helft van 't stadhuis krijgen! (*Utaaf heeft ondertussen achter Fienes rug teken gedaan aan Marcel dat ze niet goed wijs is.*)

MARCEL : (*die het begrepen heeft*) Ah ja! Jamaar, wat gade tons doen mee al die bedienden van ten helft van 't stadhuis?

FIENE : Daar zal ik geen mesant¹⁰ van hèn, de dieë slapen toch altijd! (*op Gravensteen wijzend*) Waar is den eigeneire van dat huis?

MARCEL : Den eigeneire?

FIENE : Ja, diene Keizer Karel die nog zijn 1° commune moet doen!

MARCEL : (*doet alsof hij het begrepen heeft*) Ah, Keizer Karel! Hij is hier niet! Hij is mee de marbels¹¹ gaan spelen.

FIENE : Mee de marbels gaan spelen? Hij is jij zeker zot? Hij kan er toch mee den tram ook naartoe gaan? (*denkt even na, dan*) Enfin, 'k zal ne keer weerekomen als 't hij hier is! (*over voorbij Marcel, naar links. Blijft staan en zegt weer tot Marcel.*) Hij MOET mij die kamer verhuren!

MARCEL : 't Spijt mij, maar ge zult toch 5 frank moeten betalen veur binnen te meugen.

FIENE : (*kwaad*) Ge zijt al zo zot of Keizer Karel! Ik ga hier binnen en buiten veur niets!

MARCEL : (*glimlachend*) Ja, maar 'k zal het tons niet meugen zien.

FIENE : (*als boven*) Ge zult nen bril op uw achterhoofd moeten zetten veur mij te zien binnegaan! Keizer Karel zal verschieten als ik hem ga zeggen da'k Sossefiene ben.

UTAAF : (*gemaakt verbaasd*) Sossefiene?! Die getrouwd geweest heeft mee Napoleon?

FIENE : (*geheimzinnig*) Ja! Maar 'k heb hem laten zitten! 'k Ben deure gelopen mee Sint Helena! (*Kijkt nog even geheimzinnig rond en dan*) Dat is de rijkste man van de wereld! Alle dagen krijg ik een zuure keiremelle van hem! (*En met haar gekkenlachje vlug af voorplan links.*)

---

¹⁰ daar zal ik geen last van hebben

¹¹ knickers

2^e toneel : Utaaf en Marcel.

(Utaaf barst in een lach uit. Marcel kijkt Fiene eerder medelijdend na)

MARCEL : Dat is toch ongelukkig!

UTAAF : Ongelukkig? Menheer Marcel, ze zijn veel gelukkiger of wij! Ze geloven tenminste ulder eigen leugens! Gij zijt verplicht van bewaker van 't Gravenkasteel te zijn wilde morgen nen boterham op uw tafel hèn, en ik ben verplicht van in de vuilbakken te gaan zoeken veur een oude kroete brood¹² te vinden. Maar als ze z'hulder morgen peizen dan ze de vrouwe zijn van Napoleon is uw Gravenkasteel te kleine veur er hulder wasgoed op 't hangen!
(begint weer in vuilnisemmer te zoeken)

MARCEL : 't Is een opvattinge gelijk een ander.

UTAAF : *(zoekend)* En van vuilbakken gesproken menheer Marcel: 'k gelove niet dade veel toeristen g'had hebt, hein?

MARCEL : Er ligt nog binnen en hele hoop afval die we van de morgen thope¹³ gevaagd hèn! *(ziet Utaaf zoeken)* Daarmee zijde weere op ronde, Utaaf!

UTAAF : Ja ik. Ei ja, 't is den dag dan de vuilbakken buiten staan rond 't Gravenkasteel. *(haalt een mannenonderbroek uit de vuilnisemmer)* Wat is dat? Heeft er nen toerist zijn onderbroek verloren dan? *(steekt de onderbroek in zijn ransel)*

MARCEL : *(lachend)* Neen, 't is Keizer Karel zijn onderbroek... *(op een andere toon)* Ei zeg Utaaf, ge moet gij sewijle¹⁴ aardige dingen vinden in ne vuilbak zeker?

UTAAF : *(komt bij Marcel)* Aardige dingen menheer Marcel? Ge vraagt u soms af hoe dan sommige dingen in ne vuilbak komen. *(geheimzinnig)* Ei kijk, 'k heb daar over een half uure in de Lange Munte in ne vuilbak iets gevonden diede gewoonlijk rond uwe hekke¹⁵ doet.

---

¹² oude broodkorst

¹³ bij elkaar, opeen, samen

¹⁴ soms

¹⁵ hals

MARCEL : (*lachend*) Een koorde veur u mee op 't hangen zeker?

UTAAF : (*over naar links, voorbij Marcel*) Beroepsgeheim, menheer Marcel. 'k Meuge niets zeggen! Wij zijn gelijk de dokteurs. Nen dokter mag ook aan iedereen niet vertellen wat dat hij gevonden heeft bij u. Van ons is 't zelfde! Wij kennen heel 't bestaan van iedere eigeneire van iedere vuilbak. Want peist nu niet dat 't juist maar afval alleene is diede in ne vuilbak vindt; nu en tons smijten de mensen er een stuk van hulder leven in ook. (*Faux-sortie naar rechts.*)

3^e toneel : De vorigen, Alice.

ALICE : (*Op van voorplan links. Ze is geweldig opgewonden en nerveus. Ze loopt bij Marcel in zijn armen.*) Ah Marcel, 'k ben blij da'k u zie.

MARCEL : (*verwonderd*) Blijje dade mij ziet?

UTAAF : (*speels*) Naar mij moede niet kijken, zul menheer Marcel! Ik houde mij maar bezig mee den afval! (*wil terug naar vuilnisemmer*)

MARCEL : (*glimlachend tot Utaaf*) Dat is Alice, mijn vrouw, Utaaf.

UTAAF : (*bekijkt Alice bewonderend*) Bij Keizer Karel zijn onderbroek, dat is gene afval, zul! 'k Heb al zoveel jaren vuilbakstiel, maar dat hè'k nog in gene vuilemmer gevonden!

MARCEL : (*als boven*) 'k Gelove 'k ik dat!

UTAAF : Ja, past maar op! 'k Heb ene keer van mijn leven een vrouwe in ne vuilbak gevonden en 'k zal het mij beklagen tot mijne laatste zucht.

MARCEL : Waarvan?!

UTAAF : (*nijdig*) 'k Ben er mee getrouwd!

MARCEL : (*lacht even om de mop en dan*) Alee loop, gaan kijkt ne keer in den afval die binnen ligt. (*lachend*) Wie weet vinde weere geen vrouwe!

UTAAF : Menheer Marcel, als ik nog ne keer een vrouwe vinde geef ik heur aan mijne kameraad... den diene kweekt verkens! (*Over, voorbij Marcel en Alice, terwijl hij groetend aan z'n hoed tikt, tot Alice*) Madam! (*voorbij Alice blijft hij staan en zegt tot haar*) Die "verkens" dat is op u niet, zul madamke! 'k Zou 'k ik nog niet weten wat da'k mee u moet doen, wat zou'nt de verkens weten! (*tot*

Marcel) Euh menheer Marcel, ‘k moe toch niet betalen veur binnen te gaan gelijk Napoleon zijn Sossefiene zeker? *(beweging van zot zijn)*

MARCEL : *(lachend)* Nee’g, gij komt geen kamer huren ook, hein.

UTAAF : Menheer Marcel, ‘k heb ene keer een kamer gevonden in ne vuilkar... *(bezieet het tweetal, dan berustend)* Ja, ‘k ga maar voort, ‘k heb in mijne jonge tijd ook girre alleene geweest veur te vrijen. *(af fond poort)*

MARCEL : *(van zodra Utaaf af is, op een andere toon tot Alice)* Alice, wat hedde gij daar gezegd? Dade blije zijt dade mij ziet? g’Hebt mij toch van de morgen gezien, thuis, veur da’k naar hier gekomen ben?

ALICE : *(over naar rechts, voorbij Marcel. Zenuwachtig)* ‘k Weet het Marcel... Maar ‘k heb den indruk... ‘k heb het gevoel dat er van de morgen iets ga veurevallen!

MARCEL : *(een ogenblik verschrikt)* Veurevallen?!! *(kijkt rond om te zien dat niemand in de buurt is, dan)* Is ’t er ... Is ’t er iets abnormaals gebeurd van de morgen misschien?

ALICE : *(zenuwachtig)* Bij neen ‘t... Tot... tot hiertoe is alles gelijk geweunte.

MARCEL : *(met een lichte zucht van opluchting)* Alice, ge zou iemand benijt maken!... Waarvan zijde nu weeral zo nerveus?

ALICE : *(in zijn armen)* ‘k Weet niet Marcel... Maar er hangt iets boven ons hoofd.

4^e toneel : De vorigen, Clemence en Pascal.

(Clemence op van voorplan links. Het is een zeer geheimzinnige vrouw. In het zwart gekleed, met harde trekken en diepe grote, vuurschietende ogen. Ze gaat, ongemerkt door de twee, fond links aan de poort stilzwijgend en met onheilspellende ogen Alice staan bezien.)

MARCEL : *(zijn gesprek vervolgend)* Kindeke, ‘k gelove dat het hoog tijd begint te worden dade ne keer naar den dokter gaat, zul.

ALICE : ‘k Kan er niet aan doen, Marcel... Als ’t zo voort gaat word ik zot!

MARCEL : *(uit haar armen en naar links, nerveus)* Jamaar, waarveure? Ge wordt niet zot als g’het peist, zul!... Dat is nu al maanden dade zo nerveus en